

zaaknummer 2012 T650

Datum beslissing 10 april 2013

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsopvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik R.-K. kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. S. van Schaik, advocaat te Uden,

tegen:

[naam],
geboren op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
lid van de Congregatie Broeders Penitenten.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 9 juli 2012.

Op 22 november 2012 is bij de griffie een verweerschrift ingekomen van de heer [naam], de neef van aangeklaagde en gevolmachtigde.

Op 24 december 2012 is ter griffie een reactie ingekomen van broeder [naam], algemeen overste van de Congregatie Broeders Penitenten Tilburg.

Op 13 maart 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen met zijn echtgenote. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Van Schaik voornoemd.

Namens aangeklaagde is verschenen de heer [naam] voornoemd.

2. De klacht

2.1. Klager stelt dat hij in de periode 1961/1962 eenmalig seksueel is misbruikt door aangeklaagde, die destijds als [functie] werkzaam was bij [instelling] te [plaats]. Deze instelling stond onder leiding van de Congregatie Broeders Penitenten. Mr. Van Schaik heeft aanvullend verklaard dat aangeklaagde weliswaar in die periode niet werkzaam was in [plaats], maar daar nog wel geregeld op bezoek kwam. Een oud collega-broeder van aangeklaagde, de heer [naam], heeft zulks op 13 juni 2012 verklaard.

De ouders van klager waren streng gelovig en de moeder van klager had aangeklaagde gevraagd eens te komen praten met klager. Later heeft klager dat zelf ingevuld als een verzoek om voorlichting te geven op het seksuele vlak. Na een gesprek op zaterdag bij klager thuis, waarbij ook de moeder van klager aanwezig was, nam aangeklaagde klager mee naar het café. Tegenover de moeder verklaarde aangeklaagde dat zulks hoorde bij de overgang van jeugd naar volwassenheid. Tijdens het cafébezoek gaf aangeklaagde een soort seksuele voorlichting, onder andere over de veranderingen in het mannelijk lichaam. Na enige tijd bracht aangeklaagde klager weer naar huis, alwaar hij met klager naar diens slaapkamer ging. Tegen de moeder van klager heeft aangeklaagde gezegd dat hij niet gestoord wenste te worden. Eenmaal op de slaapkamer moest klager zich uitkleden en op bed gaan liggen. Aangeklaagde gaf aan dat klager moest proberen om zijn geslachtsdeel groter te laten worden, hetgeen niet lukte. Aangeklaagde heeft toen zelf ongeveer gedurende een uur geprobeerd bij klager een erectie te bewerkstelligen. Toen ook dit niet lukte, is aangeklaagde gestopt met zijn handelingen en liet hij klager zich weer aankleden om naar beneden te gaan. Klager was op dat moment niet geschokt en dacht dat dit zo hoorde. Klager heeft aangeklaagde daarna nooit meer gezien.

2.2 Pas later realiseerde klager zich dat het gedrag van aangeklaagde niet een normale omgangsvorm met kinderen was en dat aangeklaagde misbruik heeft gemaakt van de afhankelijkheidsrelatie waarin klager zich ten opzichte van aangeklaagde bevond. Klager heeft het gebeuren nooit aan zijn ouders verteld. Zijn ouders zouden hem ook niet hebben geloofd gezien hun rotsvaste vertrouwen in de kerk.

Klager schaamde zich dermate over het misbruik, dat hij zijn echtgenote pas in 2003 op de hoogte heeft gesteld. Zijn echtgenote heeft ter zitting verklaard dat het voor klager veel emoties meebracht om over het gebeuren te praten. Sinds begin 2010 weten ook de kinderen van klager, wat er in het verleden is gebeurd.

Klager is vanaf augustus 2010 tot en met oktober 2010 onder behandeling geweest bij de heer [naam]. Volgens de overgelegde verklaring is er bij klager sprake van een posttraumatische stressstoornis, als gevolg van een onvrijwillige seksuele ervaring op veertienjarige leeftijd met een broeder. Ter zitting heeft klager desgevraagd verklaard dat hij in 2010 zes à zeven keer en in 2011 nog eens drie keer bij de psycholoog is geweest. De behandeling is zuiver gericht geweest op het verwerken van het seksueel trauma, enerzijds met betrekking tot het verwijt naar de moeder toe en anderzijds met betrekking tot de daad op zich. Zowel de psycholoog als klager zelf vond dat de behandelingen succesvol waren. De therapie is dan ook gestopt. Klager is van oordeel dat het verloop van zijn leven voor een groot deel is bepaald door het ondervonden misbruik. Daarbij heeft klager een uitzonderlijke afkeer voor homoseksualiteit én pedofilie ontwikkeld.

2.3 Klager hoopt met het indienen van zijn klacht zijn ervaringen te kunnen verwerken. Klager hoopt op begrip, erkenning en excuses van het kerkelijk instituut. Klager wenst bovendien aanspraak te maken op geldelijke compensatie voor de geleden schade.

2.4 Klager heeft steunbewijs overgelegd en diverse verklaringen waaruit moge blijken dat klager in 2011 met anderen heeft gesproken over het misbruik.

3. Inhoudelijke reacties op het klaagschrift

3.1 Gezien de geestestoestand van aangeklaagde is hij niet in staat ter zitting te verschijnen noch om zich te verweren. De neef en gemachtigde van aangeklaagde, de heer [naam], heeft verklaard dat aangeklaagde op vijfenveertigjarige leeftijd de Congregatie heeft verlaten en zelfs de R.-K. kerk de rug heeft toegekeerd. Uit een persoonlijk gesprek met

aangeklaagde heeft de heer [naam] geen enkele duidelijkheid kunnen verkrijgen. Aangeklaagde heeft vol ongeloof en compleet verward gereageerd na ontvangst van het klaagschrift. Aangeklaagde weet zich het gebeuren niet te herinneren, noch de personen om wie het zou gaan. Het is de heer [naam] bekend dat aangeklaagde van 1 juli 1959 tot 1 juli 1965 werkte als [functie] in de toenmalige [stichting] te [plaats] ten dienste van de opgenomen patiënten. De persoonlijke visie van de heer [naam] is dat, als het al zo is dat aangeklaagde in die tijd regelmatig op bezoek kwam in [instelling] in [plaats], het toch erg onwaarschijnlijk is dat een “op bezoek zijnde broeder” algemene taken krijgt opgelegd, zoals het geven van seksuele voorlichting. Het is mogelijk, aldus de heer [naam], dat aangeklaagde nog contacten had in [instelling], omdat hij daar eerder had gewerkt.

3.2 Op het verzoek van de Klachtencommissie om nadere informatie te verschaffen op het gestelde in het klaagschrift, heeft broeder [naam], voornoemd, in zijn reactie gesteld dat, mochten de feiten zoals gesteld, werkelijk gebeurd zijn, zijn medeleven naar het slachtoffer uitgaat en hij zijn welgemeende excuses aanbiedt. Op basis van de gegevens echter was aangeklaagde in de periode 1961/1962 niet werkzaam in [instelling]. Broeder [naam] acht het uiterst merkwaardig dat iemand, die werkzaam en woonachtig is in de [instelling], taken verricht in [instelling]. Een broeder die in een huis werkzaam is, heeft geen takenpakket in een ander huis van de Congregatie.

Broeder [naam] heeft daaraan toegevoegd dat aangeklaagde over een vlotte babbel beschikte en graag op de voorgrond trad. In zijn werk als [functie] opereerde hij bij voorkeur solo. Achteraf, zo concludeert broeder [naam], is aangeklaagde een buitenbeentje geweest binnen de broedergemeenschap.

4. De beoordeling

4.1. Van toepassing is de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik R.-K. Kerk (verder: de Procedure). Volgens artikel 1.3 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel toeschouwer daarvan moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of de dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten, zoals het gedwongen ontkleden door aangeklaagde van klager en de aansporingen door aangeklaagde aan klager om zelf te masturberen en de pogingen van aangeklaagde om klager te masturberen, gedurende ongeveer een uur, moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de Procedure.

4.3 Er zijn ruim vijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het verstrijken van de tijd en het feit dat aangeklaagde niet meer goed aanspreekbaar is, zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken.

De Klachtencommissie heeft bij haar advies het volgende in aanmerking genomen: Het verhaal van klager is op de Klachtencommissie oprecht overgekomen. De wijze waarop klager zijn verhaal aan de Klachtencommissie heeft verteld, heeft een betrouwbare indruk gemaakt.

Daarnaast is op 30 mei 2012 een andere klacht tegen dezelfde aangeklaagde bij het Meldpunt binnengekomen. De heer [naam] verklaart over handelingen door aangeklaagde die getuigen van seksueel misbruik, in de tijd dat [naam] als student verpleegkundige in contact kwam met aangeklaagde. Nadat aangeklaagde het vertrouwen had weten te winnen van [naam], werd deze op zondag uitgenodigd om over zijn vermeend schuldgevoel ten aanzien van masturberen te praten. Op verzoek van aangeklaagde moest [naam] zijn broek naar beneden doen, waarna met een ballpoint de penis, het scrotum en dijbeen werd gemeten. Aan de reflexen zou aangeklaagde dan kunnen zien hoe vaak [naam] aan zelfbevrediging deed. Meerdere malen heeft deze zogenaamde meting plaatsgevonden.

Voorts hecht de Klachtencommissie waarde aan het steunbewijs van de psycholoog de heer [naam], en met name aan de verklaring dat de behandeling van klager zuiver gericht is geweest op verwerking van het trauma als gevolg van het seksueel misbruik door aangeklaagde: enerzijds was de therapie gericht op de verwerking door klager van de boosheid naar zijn moeder toe en anderzijds op verwerking van het gebeuren zelf.

Gelet op het vorenstaande is de Klachtencommissie van oordeel dat voldoende aannemelijk kan worden geacht, dat klager eenmalig door aangeklaagde seksueel is misbruikt. De Klachtencommissie zal dan ook adviseren de klacht gegrond te verklaren.

4.4 Het behoeft geen betoog dat aangeklaagde zijn gezag en vertrouwenspositie heeft misbruikt en niet alleen ten opzichte van klager, maar ook ten aanzien van de moeder van klager. De Klachtencommissie acht dit hoogst kwalijk. Klager was ten tijde van het misbruik vijftien jaar oud en nog volledig onwetend. De moeder van klager dacht er juist goed aan te doen door een priester te vragen haar zoon het heen en ander over de gang naar volwassenheid te vertellen. Aangeklaagde heeft misbruik gemaakt van de gelegenheid.

4.5 Door de gezondheidstoestand van aangeklaagde kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen.

4.6 Over het verzoek van klager om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de Overste van de Congregatie, zal klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding dienen te wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie Broeders Penitenten de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 10 april 2013 door mr. C.C. de Rijke-Maas, voorzitter, drs. A.A.M. Oostveen en mr. P.A. Schaafsma, leden, bijgestaan door mr. I.C.T.M. Jongens-Manders, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager, de gemachtigde van aangeklaagde en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de

Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden. Op grond van art. 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Overste van de Congregatie en aan klager verzonden.

Op grond van art. 21.1 van de Procedure stelt de Overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 21.3 van de Procedure geeft de Overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Overste.